

124. PERJANTAINA 10. JOULUKUUTA 1999

kello 18.50

Päiväjärjestys**Ilmoituksia****Toinen käsittely**

- 1) Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi 4052
 Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/1999 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/1999 vp

Ensimmäinen käsittely

- 2) Hallituksen esitys valitsijamiesten lakkauttamisesta aiheutuvasta 4059
 eräiden lakien muuttamisesta.....
 Hallituksen esitys HE 98/1999 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 10/1999 vp
- 3) Laki edustajanpalkkiosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta..... 4059
 Lakialoite LA 117/1999 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 11/1999 vp
- 4) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain 24 luvun 5 a §:n ja 10 §:n muut- 4059
 tamisesta
 Hallituksen esitys HE 95/1999 vp
 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 29/1999 vp
- 5) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 4060
 muuttamisesta
 Hallituksen esitys HE 96/1999 vp
 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 30/1999 vp

- 6) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4060

Hallituksen esitys HE 144/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 31/1999 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Mikkola.

Nimihuuto

Nimihuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuiivat edelliseen täysistuntoon.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi

Toinen käsittely
Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään puhemiesneuvoston ehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

¹ **Paula Kokkonen /kok:** Arvoisa herra puhemies! Tulen tekemään asiasta äänestämään ryhtyessä esityksen siitä, että tämä työjärjestys hyväksyttäisiin vastalauseen 1 mukaisessa muodossa eli että 7 §:n 1 momentti hyväksyttäisiin puhemiesneuvoston esittämässä muodossa.

² **Martti Tiuri /kok:** Arvoisa puhemies! Tulen kannattamaan ed. Kokkonen esitystä.

³ **Jouko Skinnari /sd:** Arvoisa puhemies! Kun tänään tätä keskustelua kuunteli, loppuvaiheessa tuli mieleen valiokunnan kokoonpano kokonaisuudessaan, johon muistaakseni ed. Dromberg puuttui, pitäisikö tulevaisuusvaliokunnan muodostuakin niin, että siinä olisi tosiaan mahdollisimman laajasti edustus eri valiokunnista, vähän samalla tavoin kuin suuri valiokunta, jossa valiokuntien puheenjohtajat tai jotkut muut, jotka ovat todella kiinnostuneita näistä asioista, olisivat mukana. Nyt helposti on se tilanne, että vaikka tulevaisuusvaliokunta on nähnyt vaivaa siinä, että se jossain vaiheessa laajentaa osanottajien piiriä koskemaan myös erikoisvaliokunnan jäseniä, niin se ei vain tahdo tässä talossa oikein toimia. Sille ei voi mitään. Mutta suurempi ongelma on kyllä se, että valtioneuvosto ei koe tätä asiaa omakseen.

Toinen asia, joka täällä näyttää tulevan äänestykseen ja jota onneksi tässä on aikaa miettiä, on työasiainvaliokunnan nimen muuttaminen. Keskustelussa on ollut myös esillä se, eikö ole jokaisen valiokunnan asia katsoa sivistyksellisesti tai lapsiperheitten tai eläkkeitten näkökulmasta, mikä on tasa-arvoa ja mikä ei ole tasa-arvoa, ettei näitä kaikkia asioita tarvitse tuoda työasiainvaliokuntaan niin, että me aloitamme uudestaan siitä, mihin toiset ovat jääneet. Molemmat oikeastaan vaativat joka tapauksessa lisää valmistelua.

⁴ **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Ed. Skinnari käytti nyt semmoisen puheenvuoron vähän yllättäen verrattuna siihen, mitä hän aikaisemmin tänä päivänä puhui, että jos näin menetellään, sehän puoltaa nimenomaan sitä, että on pysyvä valiokunta ja pysyvän valiokunnan miehityksestä sovitaan nimenomaan täsmälleen silloin kuin muittenkin valiokuntien miehityksestä ja samalla tavalla järjestellään kokousajat ja kaikki yhdessä kokonaisuudessa. Muutenhan tämä ei onnistu millään. On erittäin hyvä,

että tämä keskustelu, joka on nyt kestänyt jo useamman tunnin, tuotti ed. Skinnarin kohdalla tämänmoisen nokaanvalkaisupuheenvuoron.

⁵ **Markku Markkula /kok:** Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä kuin ed. Pulliainen, joka äsken todella totesi, että aika monen muunkin kansanedustajan kannattaa nyt analysoida tätä keskustelua, jossa varsin vahvoja näkemyksiä on tullut siitä, että tulevaisuusvaliokunnan kannattaisi olla todella pysyvä valiokunta. Tämä todella mahdollistaisi myös sen, että pitkäjänteisesti edustajat itse pyrkisivät tulevaisuusvaliokunnan jäseniksi. Ed. Skinnarin esittämä näkemys, että erityisesti valiokuntien puheenjohtajien tai ehkä eräissä tapauksissa varapuheenjohtajien kannattaisi olla tulevaisuusvaliokunnassa, on mitä kannatettavin näkemys. Silloinhan todella näihin kaukonäköasioihin tulisi vankkaa merkitystä ja sitä asiantuntemusta, jota eri sektoreilta tarvitaan.

Haluan korostaa sitä, että eduskunnan velvollisuus on todella havainnoida maailman muutosta, analysoida sitä ja ottaa kantaa ajoissa siihen, mitä suomalaiselta yhteiskunnalta ja sen toimijoilta tulevaisuudessa vaaditaan. Näin kai kiistatta toimivat maailmalla myös ne yritykset, jotka omalla toimialallaan ovat askeleen edellä muita muutosvauhdissa ja jotka tätä kautta menestyvät. Tätä kautta eduskunta ei voi välttää vastuutaan, että meidän kannattaa todella tulevaisuuskysymyksiin huolella paneutua, ja sitä varten tarvitaan sellainen orgaani ja organisoitumuoto, jossa on pysyvyyttä ja jonka kautta myös eduskunnan sisällä tulevaisuusvaliokunnalle tulee sen tarvitsemaa arvostusta. Suomen hyvä huominen edellyttää meiltä kansanedustajilta ja koko eduskunnalta kykyä hahmottaa arjen ongelmia, mutta myös hyvää kaukonäköä, ja sitä ratkaisu pysyvän valiokunnan puolesta tulee todella merkitsemään.

⁶ **Petri Salo /kok:** Arvoisa herra puhemies! Oli todella hyvä, että työasiainvaliokunnan puheenjohtaja ed. Jouko Skinnari piti nenänvalkaisupuheensa. Itsekin siitä innostuin kovasti, kun hän on valiokuntansa puheenjohtaja, ja tämän perusteella esitän, että vastalauseessa 2 esitetty sanamuoto hyväksytään tässä käsittelyssä.

Toinen varapuhemies: Tämä esitettäneen yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

⁷ **Jouko Skinnari /sd:** Arvoisa puhemies! En minä ole muuttanut käsityskantaani. (Ed. Pulliainen: Puheet ovat kuitenkin muuttuneet!) — Kahden minuuttiin ei voi laittaa kaikkea sitä, mitä aikaisemmin olen sanonut, eikä ole tarkoituskaan. Kysymys on siitä, että nyt ollaan luomassa pysyvää järjestelmää ihan vain itsetarkoituksellisesti. Ymmärrän tämän varsin hyvin, sillä jos minäkin olisin tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, todennäköisesti voisi olla puheeni hieman erilainen.

Mutta tämä on tarkoituksenmukaisuuskysymys (Ed. Kokkonen: Menneisyyden miehet puhuvat menneisyyden kieltä!) siinä mielessä, että me olemme luomassa ikään kuin toista perustuslakivaliokuntaa tähän taloon tasa-arvokysymyksissä, niin että pyydetään aina lausunto. Kun tulee sana tasa-arvo, niin silloin asia lähetetään aina työasiainvaliokuntaan lausunnonle. Tämä on mielipide, joka koskee työasiainvaliokuntaa ja sen nimeä.

Mitä tulee tulevaisuusvaliokuntaan, siitä tehdään tai ollaan joittenkin mielestä tekemässä pysyvää, ilman että on mietitty kokonaisuutta. Sen takia minä toin esille tämän, että kokonaisuus täytyisi miettiä ja myös se, millä tavoin valtioneuvosto sidotaan tähän, mitä asioita valtioneuvosto tuo valiokunnalle, niin että syntyy yhteys. Viime hallituksen aikana tänne tuotiin kaksi tulevaisuusselontekoa, jotka kiinteyttivät yhteyttä eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan ja valtioneuvoston välillä, mutta kun siellä on vain yksi ainoa henkilö virkamiehenä ja hänellä sihteeri, on täysin selvää, että hän ja tulevaisuusvaliokunnan sihteeri yhdessä eivät virkamiespanostuksena voi antaa sellaista pohjaa tulevaisuusvalmistelulle kuin asian arvo sietää. Tämä on se syy, miksi epäröin. Kannatan tätä valiokuntaa. Olen sitä aikanaan kannattanut puhemiesneuvostossa ja olen sitä mieltä, että sen pitää olla olemassa. Kysymys on tarkoituksenmukaisuudesta.

⁸ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan ed. P. Salon tekemää ehdotusta ja yhdyn niihin perusteluihin, mitä ed. Skinnari esitti.

⁹ **Ville Itälä /kok:** Arvoisa puhemies! Ystävieni ed. Markkula otti esiin, kuinka tärkeää on saada tulevaisuusvaliokunta pysyväisluonteisten valiokuntien luetteloon mukaan, ja totesi, että sitten tähän valiokuntaan halutaan puheenjohtajaksi ja

varapuheenjohtajaksi. Mielestäni perustelu on täysin väärä. Sen täytyy olla asiapohja, joka kiinnostaa, ei muodollinen puoli. Jos se on siitä kiinni, ettei sinne kukaan tule muutoin kuin muodollisessa mielessä, sitten olemme menossa ihan kokonaan pieleen. Kyllä sen pitää lähteä asiasta, ja asia on se, mitä arvostetaan, ei muoto.

¹⁰ **Toimi Kankaanniemi /skl:** Arvoisa puhemies! Esko Aho teki pääministerinä sellaisen kauaskantoisen valtiomiesterin vuonna 1991, että hän esitti, että silloin toimensa aloittanut hallitus antaisi tämän esityksen pohjalta tulevaisuusselonteon eduskunnalle. Kun se sitten laadittiin valtioneuvostossa ja annettiin eduskunnalle, eduskunta päätti, että sen käsittelyä varten perustetaan tilapäinen erityisvaliokunta, joka sai nimen tulevaisuusvaliokunta. Viime kaudella tätä jatkettiin, vaikka hallitus ei antanutkaan tulevaisuusselontekoa, mutta tämä valiokunta työskenteli ja sai aikaan mietinnön, joka täällä käsiteltiin. Silloin, kun tämä ensimmäisen kerran toimi, taisi tulos olla se, että saatiin tämä avustajajärjestelmä aikaan, ei juuri muuta. Mutta varmaan paljon paperia ja paljon muuta ehkä hyvääkin tuli, mutta se ei konkretisoitunut muulla tavalla.

Minä en pidä kuitenkaan perusteltuna sitä, että tulevaisuusvaliokunnasta tehtäisiin pysyvä. Se voidaan aina asettaa, jos niin katsotaan aiheelliseksi. Erityisesti näkisin, että kun valtioneuvosto on kuitenkin keskeinen toimija tässä yhteiskunnassa ja valtionhallinnossa, olisi hyvä, jos olisi valtioneuvostolta vireillepano, vaikka selonteko taikka jokin muu erityinen tehtävä tulevaisuusvaliokunnalle, ja kun tällainen tehtävä tulee, silloin valiokunta voidaan asettaa. Tämä menettely vastaa hyvin sitä tarvetta, mikä meillä todellisuudessa on, ja näin menetellen voidaan mielestäni edetä, niin kuin perustuslakivaliokunnan enemmistö on katsonut viisaaksi.

¹¹ **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Tulevaisuusselonteot sinänsä eivät voi olla kriteeriylläpitää jotain valiokuntaa. Näen niin, että spesiaalitehtävät, joita tulevaisuusvaliokunta voi käsitellä, olisivat erityisesti määriteltävissä. Tästä lähtökohdasta kuuntelin erittäin suurella mielenkiinnolla ed. Skinnarin äskeistä puheenvuoroa. Hän sai pari kolme välihuutoa osakseen, mutta kun tässä käsittelyssä on usein tarkoitus esittää kannatuksensa eri asioille, esitän omalta osaltani, että siinä hengessä, minkä ed. Skinnari viritti

äskeisessä puheenvuorossaan, tulen harkitsemaan äänestyskäyttäytymistäni tässä asiassa.

¹² **Markku Markkula /kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä arvostuksesta, minkä tulevaisuusvaliokunnalla on. Niin kuin äsken käyty ensimmäisen käsittelyn keskustelu osoitti, erittäin monissa puheenvuoroissa tuotiin esille sekä eduskunnan sisältä saatua myönteistä, vahvaa arvostusta että eduskunnan ulkopuolelta Suomesta ja erittäin laajalti myös kansainvälisiltä kentiltä koko ajan tulleita monia viestejä, joista siitä työstä, jota Suomen eduskunnassa tulevaisuuden eteen tehdään ja josta käytännön tasolla, sen organisoinnista, hyvin suurelta osin vastaa tulevaisuusvaliokunta, sadaan positiivista palautetta koko ajan.

Ed. Kankaanniemi, teidän kannattaisi ehkä keskittyä enemmän tulevaisuusasioihin, koska nuo menneisyyden muistelutkin menivät pieleen. Viime eduskuntakaudella valtioneuvosto antoi eduskunnalle peräti kaksi tulevaisuusselontekoa, joista eduskunta myös täysistunnoissa perusteellisten lähetekeskustelujen ja palautekeskustelujen perusteella teki omat linjauksensa ja omat sisällölliset, varsin vahvat lausumansa, joiden avulla nyt Suomen tietä on viitoitettu tulevaisuuteen ja joiden mukaisesti, näin uskon, kun valtioneuvosto aikanaan lausumien osalta kertoo toimenpiteistään, tulee osoitetuksi, että eduskunnan vahvat lausumat kehitysnäkymistä ja toimenpiteistä, jotka Suomessa on välttämätöntä eduskunnan mielestä toteuttaa, ovat todella aiheuttaneet toimintaa valtioneuvostossa ja eri ministeriöissä.

Vielä tämän eduskunnan jo itse toteamista näkemyksistä totean eduskunnan täysistunnossa ei viime vaan jo edellisellä vaalikaudella käsitellyn tulevaisuusvaliokunnan mietinnön. Joulukuun 11 päivänä 1994 päivätty mietintö toteaa muun muassa: "Valtioneuvoston on annettava tulevaisuusselonteko eduskunnalle kerran vaalikaudessa. Selonteon antamista koskevia säännöksiä tehtäessä on selvitettävä, kuinka selontekoprosessi voidaan liittää hallitusohjelman valmisteluun ja seurantaan. Eduskunnan tulee asettaa erityinen tulevaisuusvaliokunta muiden valiokuntien tapaan vaalikauden alussa."

Eli kyllä nämä linjaukset ovat eduskunnaltakin olleet jo hyvin selkeät ja johdonmukaiset. On toivottavaa, että näiden mukaisesti me todella etenemme tässä asiassa ja nyt menemme myös

käytännön tasolla pysyvän valiokunnan tilanteeseen, jotta toiminta todella saa ansaitsemansa toiminnalliset puitteet.

¹³ **Eero Akaan-Penttilä /kok** (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Markkulalle vaan sanoisin, kun hän aivan oikein siteerasi kahta tulevaisuusvaliokunnan mietintöä, jotka on tehty valtioneuvoston selonteon pohjalta, että minä pelkään, että jos nyt tehdään valiokunta vakinaiseksi, niin teillä ei jatkossa ole enää kykyä ja mahdollisuuksia tehdä näin upeita mietintöjä. Pelkään, että teistä tulee enemmän rutiiniluonteinen valiokunta. Sen takia toivoisin, että eduskunta voisi vähän eri lailla miettiä työskentelytapoja.

¹⁴ **Jouko Skinnari /sd**: Herra puhemies! Eduskunnan tulevaisuus näyttää ainakin sikäli tämän asian osalta paljon paremmalta kuin monissa muissa niin sanotuissa keskusteluissa. Täällä puhutaan ilman paperia tulevaisuudesta. Se on Suomen eduskunnassa erittäin hyvä saavutus. Yleensä kun "keskustellaan", niin täällä pidetään esitelmiä, joita kukaan ei jaksaa kuunnella.

Eduskunnan byrokratiassa, joka kuuluu nimenomaan eduskunnalle ja meille kansanedustajille, asiamäärät, olen itse sitä arvioinut, ovat 90-luvulla noin kaksinkertaistuneet. Nyt meillä on monia sellaisia asioita, jotka eivät joko saa sijaa eduskuntatyössä tai sitten niitä ei haluta käsitellä. Yhtenä esimerkkinä tiedän, että Pohjoismaiden neuvoston piirissä on pitkään keskusteltu siitä, miksi eduskunnassa ei keskustella Pohjoismaiden neuvoston asioista. Yksi syy on se, että sillä on se oma valtuuskunta, joka käsittelee näitä. Sieltä tulee kertomus, mutta ainoastaan muutama valtuuskunnan jäsen on paikalla, kun näitä asioita käsitellään täysistunnossa. Sitä ei lähetetä eri valiokuntiin. Sama koskee Euroopan neuvoston työtä. Kertomus jää valtuuskunnan tehtäväksi. Sitä ei lähetetä erikoisvaliokuntiin lausunnolle. Ja on monia muita vastaavia asioita.

Nyt ollaan avaamassa uusia byrokraattisia muotoja. Kun itsekkin olen perustuslakivaliokunnassa ollut, niin kyllä se joskus tuntuu turhauttavalta sielläkin, kun ajatellaan, että se kaikki viisauts tässä talossa on kasautunut perustuslakivaliokuntaan, jos jossakin erikoisvaliokunnassa tulee ongelma. Annetaan omat tehtävät toisten tehtäviksi. Tässä on osittain vastausta myös työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan asiaan. Tässä lähdetään siitä, että kun tulee eteen sana tasa-arvo, niin

sillä pitää olla oma valiokunta. Tämähän johtaa käytännössä siihen, kuten työasiainvaliokunnan kokouksessa joku sanoi, että onhan tämä myös siviilipalvelumiesten valiokunta ja myös merimiesten asiain valiokunta, niin että näidenkin pitäisi näkyä nimessä. Aikoinaanhan työasiainvaliokunnan nimi oli kulkulaitosten ja yleisten töiden valiokunta. Sitä ei ole kukaan vielä ehdottanut.

¹⁵ **Erkki Pulliainen /vihr**: Arvoisa puhemies! Ed. Kankaanniemelle: Viime vaalikauden tunnukset olivat toisessa selonteossa "Reilu ja reipas", joten en lainkaan ihmettele, että ette muista niistä mitään. (Eduskunnasta: Reilu ja rohkea!)

Ed. Skinnarille siitä, kun hän sanoi, ettei valtioneuvoston puolella ole toimijoita. No, tässä hän juuri olemme sen perimmäisen kysymyksen äärellä, että eduskuntahan se sanoo, mitä yhteiskunnassa tehdään. Te olette kyllä niin armottoman konservatiivi, niin armoton, että tulee vuosi 1895 mieleen, kun teidän puheitanne kuuntelee. Muuten näyttää ihan sujuvan näköiseltä herrasmieheltä, mutta niin konservatiivi. Mistä ihmeestä te oikein tulette?

¹⁶ **Seppo Lahtela /kesk**: Herra puhemies! Tuntuu hyvältä, kun ed. Pulliainenkin on siirtynyt päivänpolitiikkaan ja ajankohtaisiin asioihin. Tällä tavalla pitkään täältä takaa tätä asiaa katsottuna puheenvuoroissa oli semmoista raikkautta, mitä tulevaisuudessa tarvitaan.

Mutta puheenvuoron pyysin, koska ed. Kankaanniemi mielestäni erinomaisen hyvin muisteli mennyttä aikaa ja näki tulevaisuuteen. Yleensäkin eduskunnassa pitäisi nähdä tulevaisuuteen, miettiä asioita, mitä ne ovat seuraavina vuosina. Mutta näihin kahteen puheenvuoroon yhtyen toteaisin, että kansa, joka ei menneisyyttä tunne, ei voi myöskään tulevaisuutta ansaita. Tällä perusteella tämä keskustelu toivon mukaan myös siirtyä tulevaisuuden urille, 2000-luvulle.

¹⁷ **Arto Seppälä /sd**: Arvoisa puhemies! Eduskunnan on hyvä saada työjärjestys hyväksytyksi, koska keskustellaan näin perjantai-iltana hyvinkin tiiviisti ja kyllä järjestäytyneesti, vaikka välillä menee vähän ylikin; näin ainakin tuntuu, kun kuuntelee puheita.

Tulevaisuusvaliokunnasta haluan ihan muuttaman sanan sanoa. Nimenomaan meidät, jotka esiinnyimme perustuslakivaliokunnassa enem-

mistönä ja päätimme näin tuoda asiaa eteenpäin, on leimattu kerta kaikkiaan. Se on minusta täydellisesti väärä viesti siitä kokouksesta ja myös näistä asioista. Minusta siinä mielessä ed. Paasion ansiokas puhe täällä vähän aikaisemmin toi nimenomaan sen taustan hyvin selkeästi esille. Kyllä katsomme tulevaisuuteen varmasti yhtä lailla täällä järjestelmällä.

¹⁸ **Petri Salo /kok:** Arvoisa herra puhemies! Keskustelun aikana tuli esille yksi kysymys, joka oli mielestäni aika merkittävä. Työasiainvaliokunnan puheenjohtaja Skinnari viittasi siihen, että jos nimenmuutos toteutetaan, niin tuleeko sen jälkeen työasiainvaliokunnasta toinen perustuslakivaliokunta, lausuntopyyntöautomaatti. Kun täällä on onneksi paikalla tänä iltana vielä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Itäläkin, niin mielestäni tämä on sellainen asia, mitä varmasti kukaan meistä, jotka salissa tähän aikaan olemme, emme halua muodostuvaksi. Miten työnjako yleensä eri asioissa hoidetaan silloin, kun työasiainvaliokunnalle kuuluisi keskeisesti tasa-arvoasioiden hoitaminen? Miten tämä aiotaan järjestää? Tämä kiinnostaa kovasti. (Ed. Kokkonen: Puhemiesneuvosto ratkaisee!) — Niin, mutta kysytäänkö sen lisäksi perustuslakivaliokunnalta kanta ja kysytäänkö tasa-arvoasioissa myös toisesta valiokunnasta kanta? Entä jos ne ovat keskenään vielä vähän ristiriidassa?

¹⁹ **Riitta Prusti /sd:** Arvoisa puhemies! Ensimmäkin haluaisin nyt sanoa tästä tasa-arvoasiasta sen, että meille tulee esimerkiksi tasa-arvodirektiivejä EU:sta. Mihin ne pistetään, jos ei meillä ole selkeästi määritelty, niin kuin tähänkin asti, valiokuntaa, johon ne ohjataan? Se on ollut työasiainvaliokunta. Siitä syystä on lähdetty tätä nimeä muuttamaan, että meillä on selkeästi nimesä myöskin näkyvillä se valiokunta, mihin nämä asiat kuuluvat. Totta kai tasa-arvoasioita käsitellään myöskin muualla.

Mutta haluaisin tähän tulevaisuusvaliokuntakeskusteluun sanoa, että en ollut itse tämän työjärjestyksen lausuntoa hyväksymässä. Tämä keskustelu on nyt lainehtinut niin laidasta laitaa. Kukaanhan täällä ei ole kiistänyt sitä, etteikö tulevaisuusvaliokunta ole tärkeä. Tämä sama keskustelu on käyty myöskin perustuslakivaliokunnassa ihan yhtä perusteellisesti, vaikkei ehkä nyt näin monin sanakääntein kuin täällä on haluttu ymmärtää.

Itsekin olen ollut hyvin epävarma siitä, miten tämän pitäisi olla, mutta olen päätenyt kyllä tähän enemmistön kantaan, että kyllä me pystymme jatkossakin pitämään huolen siitä, että tässä talossa on tulevaisuusvaliokunta, vaikka sitä ei pysyväksi täällä määriteltäisi. Toivoisin nyt, että tämä keskustelu pikkuhiljaa löytäisi sen muodon, että me voisimme päätökseen siirtyä. Kuten sanottu, koettakaa ymmärtää, hyvät edustajaverit, että tämä on asia, joka pitää katsoa asiakokonaisuutena, pitää nähdä se asia eikä tästä menettelytavasta käydä tällaista keskustelua.

²⁰ **Juha Korkeaaja /kesk:** Arvoisa puhemies! Minä kuulun niihin, jotka ovat tämän prosessin yhteydessä tulleet vähän toisiin ajatuksiin kuin alun pitäen. Kantani on tullut suopeaksi pysyväle valiokuntamenettelylle. Perustelu on ennen kaikkea siinä, että kun nyt voimaan tulevan perustuslain mukaan eduskunnan työjärjestystä on helppo muuttaa, niin jos käy sillä tavalla, että tulevaisuudessa katsotaan, että tulevaisuusvaliokunnan asemaa pitäisi muuttaa, niin se on todella yksinkertaista. Me voimme hyvin helposti työjärjestystä muuttaa sillä tavalla, että tulevaisuusvaliokunnan asema saa sen muodon kuin silloin sitten halutaan.

Toisaalta ymmärrän kyllä, kun kaikki ovat tässäkin keskustelussa todenneet, että tulevaisuusvaliokunta ainakin niillä näkyvillä, mitä nyt on nähtävissä, tultaisiin asettamaan, niin sille antaa järkevämmän lähtökohdan, että se kuuluu varsinaisiin valiokuntiin, saa oman kokousaikansa ja perustetaan samalla tavalla kuin muutkin valiokunnat. Jos tilanne muuttuu, niin muutetaan sitten eduskunnan työjärjestystä.

²¹ **Jouko Skinnari /sd:** Arvoisa puhemies! Ed. Korkeaaja toi aika hyvän näkökulman tähän, mutta mielestäni se oikeastaan kääntää asian toisin päin. Koska on helppo muuttaa, niin miksi ei ensin selvitetä? Kun katson perustuslakivaliokunnankin asiantuntijaluetteloa, niin esimerkiksi edes asianomaista ministeriä ei ole kuultu olleena, joka valmistele tulevaisuusasioita. Katsottaisiin yhdessä valtioneuvoston kanssa, mikä tämä järjestelmä on. Selvitetään tämä asia vaikka maaliskuuhun mennessä ja muutetaan työjärjestystä. Sitähän voi muuttaa vaikka joka istunnossa, ei se ole siitä kiinni. Sellaisen järjestelmän luominen, jota ei ole selvitetty, ihan itsetarkoituksellisesti sen laittaminen pysyväksi, ei

minusta ole hyvää hallintoa eikä hyvää asioiden valmistelua. En minä ainakaan ole tällaiseen totunut.

Vähän samanlainen tilanne on ollut myös työasiainvaliokunnan nimen osalta. Sitä on tietysti vähän hankala arvostella, kun kukaan ei meistä vastusta tasa-arvoasioita. Eikä se nyt maailmaa kaada, vaikka tasa-arvo nimessä onkin, mutta on sitten kysymys siitä, miten se alkaa käytännössä toimia. Kun meillä nyt on tietokoneita ja henkilöitä selvittämässä asioita, niin sekin olisi voitu selvittää, mihin se olisi esimerkiksi viime vaalikauden aikana johtanut näitten asiointien osalta. Mutta siinä ed. Prusti on ihan oikeassa, että pitää olla valiokunta, joka käsittelee muun muassa tasa-arvodirektiivejä.

22 Pekka Kuosmanen /kok: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni tulevaisuusvaliokunta teki viime vaalikaudella erittäin hyvää ja arvokasta työtä antamalla hallituksen selonteosta mietinnön maailman tulevaisuudesta ja Suomen tulevaisuudesta, jotka eduskunnassa sitten käsiteltiin. Itse olen sitä mieltä, että Suomen eduskunnassa on riittävästi valiokuntia. Päinvastoin pitäisi vielä harkita, että valiokuntien lukumäärää pitäisi ennemmin vähentää kuin lisätä. Siinä mielessä näen, että tulevaisuusvaliokunnan vakinaistamiseen ei ole mitään syytä, vaan aina eduskuntakauden alussa hallituksen esityksen pohjalta eduskunta päättäisi, tarvitaanko tulevana eduskuntakautena tulevaisuusvaliokuntaa vai ei, ja siltä pohjalta sitten mentäisiin aina eteenpäin.

23 Markku Markkula /kok: Arvoisa puhemies! Kyllä kai eduskunnan itsensä pitää uskaltaa näyttää tulevaisuuden suuntaa eikä odottaa aina maan hallitukselta toimenpiteitä. Tässä työssä, korostan sitä, tarvitaan todella laajaa poikkitieteellistä, koko kentän läpikäyvä näkemystä, ja näkemyksen valmistelu edellyttää huomattavasti pitkäjänteisempää työtä kuin yksittäisten lakiehdotusten käsittely. Kuten tiedämme, liki kaikilla valiokunnilla muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta on samanaikaisesti käsiteltävänä vaikka kuinka monen lakiesityksen työprosessi.

Tulevaisuusvaliokunnan roolista saanen siteerata muutaman viime kaudella eduskunnan hyväksymän tulevaisuusvaliokunnan valmisteleman lausuman, jotka osoittavat juuri laaja-alaisuutta, mutta myös sitä, että nämä vaativat todel-

la monipuolisesti maan hallitukselta ja eri ministeriöiltä toimenpiteitä. Nämäkin osoittavat, että sisältö todella ratkaisee ja sisältö on tärkeä.

Eduskunta on viime kaudella edellyttänyt, että hallitus kehittää bkt-keskeistä mittaristoa laaja-alaisemman järjestelmän yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjaksi. Edelleen eduskunta on edellyttänyt, että hallitus toimii niin, että uusia tietotekniikan ja tietoliikennetekniikan sovelluksia kehitetään ja otetaan käyttöön kansalaisten osallistumiskeinojen laajentamiseksi. Vielä on edellytetty, että hallitus tekee ennakkoluulottoman tilanneanalyysin valtion tehtävistä ja hyvinvointiyhteiskunnan vahvuuksista ja heikkouksista. Tulosten pohjalta pitää uudistaa hyvinvointivaltiomallia niin, että se vastaa sille asetettuihin tehtäviin ja luo ihmisille tasavertaiset mahdollisuudet menestykseen.

Nämä kaikki edellyttävät todella hyvin laaja-alaista, pysyvää toimintaa. Sitä kautta, kun eduskunnalla olisi pysyvä valiokunta, eduskunta kykenee paimentamaan ja painostamaan myös hallitusta oikeisiin ratkaisuihin.

24 Ville Itälä /kok: Arvoisa puhemies! Ed. P. Salo kysyi, onko ed. Skinnarin esille ottama asia ongelma, niin että tänne syntyy toinenkin perustuslakivaliokunta. Ei se mikään ongelma ole, kyllä tähän taloon varmaan valiokuntia mahtuu, mutta perustuslakivaliokunnan tehtävät on tarkkaan säädely. Se menee säädösten mukaan: Se antaa ne tietyt lausunnot ja muut valiokunnat voivat antaa sille lausuntoja.

Mitä tulee ed. Korkeaojan kannanmuutokseen, toivottavasti hän ei ole minkään painostuksen uhuri. (Ed. Korkeaoja: Ei, ei missään nimessä!) Hän sanoi, että tehdään tulevaisuusvaliokunnasta pysyvä, koska jos huomataan vuoden päästä, että se ei ollutkaan hyvä ratkaisu, niin se on helppo muuttaa. Toteaisin vain, että jos ed. Korkeaoja on täällä tänään ollut, hän tietää hyvin, että se ei ole helppo asia.

25 Paula Kokkonen /kok: Arvoisa puhemies! Havaitseen, että jo toisen kerran joudun kyselemään ed. Skinnarin mielipiteitä, kun hän on taas juuri ehtinyt poistua salista. En ymmärrä, miksi hän tällaisessa asiassa, josta on olemassa hyvin valmisteltu asiakirja ja puhemiesneuvoston esitys, peräänkuuluttaa jonkin ministeriön mielipidettä. Minusta se on käsittämätöntä. Kyllä kai nyt täällä pitää löytyä sen verran viisautta, että me

voimme tällaisesta asiasta keskustella. Perustuslakivaliokunnassa asiantuntijoita kuultaessa kävi ilmi, että asiantuntijat pitivät työjärjestysesitystä poikkeuksellisen hyvin valmisteltuna asiakirjana. En minä ymmärrä, miksi pitäisi kuulla nyt vielä muita tahoja.

Ed. Prusti kertoi täällä jo, miksi tasa-arvo-nimike on tärkeä. Minun mielestäni se on välttämätön valiokunnan nimessä.

26 Martti Tiuri /kok: Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut täällä nyt puheenvuoroja, ja kaikki muut paitsi ed. Kuosmanen pitävät tulevaisuusvaliokuntaa hyvänä. Sen perusteella päätelen, että halutaan, että tulevaisuusvaliokunta on mahdollisimman toimintakykyinen.

Eduskunnan järjestelmä nyt kerta kaikkiaan on sellainen, että silloin, kun uusi eduskunta valitaan, vakinaisten valiokuntien miehityksestä ja naisituksesta käydään kovia keskusteluja ja neuvotteluja. Valiokunta, joka ei silloin ole olemassa, on hätää kärsimässä sitten, jos se myöhemmin perustetaan. Sen on nyt kokemus osoittanut jo kolmen tulevaisuusvaliokunnan kohdalta. Miksi ihmeessä me haluamme edelleen jatkaa epämääräisessä tilassa, jos kerran kaikki kannattavat tulevaisuusvaliokuntaa? Ainakin siinä mielessä pitäisi hyväksyä pysyvä valiokunta.

27 Pekka Kuosmanen /kok: Arvoisa herra puhemies! Ed. Tiurille totean, että nimenomaan tulevaisuusvaliokuntaa tarvitaan tänä päivänä, mutta ei välttämättä vakinaiselta pohjalta. Kyllä se tilapäiseltäkin pohjalta voi jatkaa aina vaalikauden kerrallaan. (Ed. Markkula: Tulevaisuus on tilapäinen!)

Sitten totean kaikille edustajille ja muistutan siitä, että kaikki eduskunnan lainsäädäntötyö tähtää tulevaisuuteen. Emme voi täällä eduskunnassa säätää taannehtivia lakeja, että katsotaan taaksepäin ja säädetään sillä tavalla lakeja. Jokainen valiokunta omalta kohdaltaan todella tähtää tulevaisuuteen, ei yksistään tulevaisuusvaliokunta. Minusta tämä ristiriitatilanne pitää teidän muistaa.

28 Antero Kekkonen /sd: Arvoisa puhemies! Kun äsken ehdin solidarisoitua ed. Skinnariin ja kun ed. Kokkonen esitti kysymyksen ed. Skinnarille, niin menemättä kovin pitkälle tulkitsemaan ed. Skinnarin ajattelua kuvittelisin niin, että hän

ajoi takaa hallinnon joustavuutta puheenvuorolaan, minkä hän käytti. Näin minä sen tulkitsein.

Mitä sitten tulee tulevaisuusvaliokuntaan yli-päättänsä, niin kyllä aivan erityistä arvoa annan niille puheenvuoroille tässä keskustelussa, joita on käyttänyt ed. Tiuri, joka on johtanut tätä valiokuntaa ja tehnyt erittäin arvostettavaa ja hyvää työtä siellä.

29 Toimi Kankaanniemi /skl: Arvoisa puhemies! Vielä työasiain- ja tasa-arvovaliokunnan nimiasiaan vai mikä se nyt tuleekin olemaan. Täällä perusteltiin, että tasa-arvon täytyy olla valiokunnan nimessä, jotta tiedetään, että ne asiat lähetetään sinne, esimerkiksi direktiivit. Täällä on kyllä tavattoman paljon muita vastaavia asioita. Esimerkiksi kalastusasiat kyllä lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, vaikka sen nimessä ei lue sitä. (Naurua) Jos ei tiedetä, niin puhemiesneuvosto osaa kyllä antaa ohjeita meille, että sinne pitää lähettää. Samaten talousvaliokuntaan lähetetään pankkiasiat ja elinkeinoasiat. Ei sen nimeä ole esitetty muutettavaksi talous-, pankki- ja elinkeinoasiainvaliokunnaksi. Se olisi loogista näin. Tämän sanon siitä huolimatta, että olen tasa-arvoasioissa kyllä hyvin edistyksellinen ollut aina ja olen nytkin, mutta ei valiokunnan nimessä tarvitse kaiken mahdollisen näkyä, koska tehtäväkuvauksessa on kuitenkin lukuisa määrä termejä. Se kertoo sen tehtäväalan, ei nimi välttämättä.

Ed. Petri Salon vastalauseessa oleva maininta näyttää olevan perusteltu sillä, että nimien pitäisi olla kohtuullisia. Nämä nimet alkavat mennä aika kohtuuttomiksi, mitä tässä nyt esitetään, ja kun otetaan ruotsinkielinen puoli mukaan, vielä hankalammaksi menee. Tässä suhteessa kyllä kannattaa harkita, miten näitä muutellaan.

30 Pertti Hemmilä /kok: Herra puhemies! Olen itsekin ehdoton tasa-arvon kannattaja. Sen vuoksi päätin käyttää puheenvuoron asiasta, mutta itse asiassa äskeinen puhuja ed. Kankaanniemi vei melkein sanat suustani. Olen lueskellut täällä liikkuneita lippuja ja lappuja, missä puhutaan tasa-arvosta myöskin. Olen kuunnellut tätä keskustelua jonkin verran ja tullut entistä vakuuttuneemmaksi siitä, ettei erikseen tällaista nimihirviötä tarvita, jotta voitaisiin käsitellä tasa-arvoasioita kyseisessä valiokunnassa. Olen kallistumassa ed. Petri Salon kannalle tässä asiassa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

2) Hallituksen esitys valitsijamiesten lakkauttamisesta aiheutuvasta eräiden lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 98/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM
10/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

¹ **Antero Kekkonen /sd:** Arvoisa herra puhemies! Tähän esitykseen on helppo yhtyä. Nimitäin valitsijamiesten rooli on ollut kautta aikojen vähän omalaatuinen. Se on ikään kuin sovellus kunnanhallituksesta, johon tulee kaikkien puolueiden edustajat, joka sitten kuitenkin ei tee olennaisesti muita päätöksiä, kuin mitä voi jokin muukin instanssi tehdä. Kun tässä toimielinten vaalitapaa muutetaan niin, että vaalin aina tulee toimittamaan eduskunta, siis sellaisen vaalin, minkä aiemmin ovat tehneet valitsijamiehet, se on minusta sellaista hallinnon virtaviivaistamista, jota on erittäin helppo ja hyvä kannattaa.

² **Paula Kokkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Nyt voin olla veljeni kanssa samaa mieltä. Olen todellakin sitä mieltä, että tämä voidaan aivan vaaratta lakkauttaa. Olen ollut viime kierroksella valitsijamiesten puheenjohtaja. Se ei kokoontunut kuin kerran, ja se oli järjestäytymiskokous. Näin on käynyt myöskin tällä kerralla.

³ **Markku Markkula /kok:** Arvoisa puhemies! Myös itse olen ollut valitsijamiesten jäsenenä viime kaudella. On erinomaisen hyvä, että nyt lakkautetaan yksi hallintoelin. Silloin voidaan tehdä tulevaisuusvaliokunnasta pysyvä, niin pyydytään ainakin tältä osilta kohtuullisen hyvin tasapainossa.

⁴ **Mauri Salo /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tietenkin tietynlainen tasapaino pitää säilyttää, mutta jos tulevaisuusvaliokunnasta pyritään tekemään jatkossa samanlainen, tarpeeton, kuin on tämä, mitä nyt ollaan lakkauttamassa, silloinhan me menemme kenties jo huonoon suuntaan. Itsekin nyt tässä lakkautettavassa elimessä jäsenenä olevana en koe millään tavalla mielipahaa, vaikka menetänkin yhden arvokkaan luottamustehtävän. Toivon, että ei tätä jatkossakaan rinnastetai kuitenkaan tulevaisuusvaliokuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Laki edustajanpalkkiosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Lakialoite LA 117/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM
11/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain 24 luvun 5 a §:n ja 10 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 95/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM
29/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 96/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 30/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 144/1999 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 31/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelu:

¹ **Valto Koski /sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä ei olisi ollut tarvetta käyttää enää aikaa tämän asian tarkempaan selvittelyyn, mutta kun sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on kovin lyhyt ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakokouksen yhteydessä tuli esille seikkoja, jotka eivät mietinnöstä esille käy, on ehkä syytä muutamain sanoin valottaa sitä taustaa.

Haluan todeta, että maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa koskeva lainsäädäntö on tarkoitus ollut muodostaa sillä tavoin, että se tehostaisi asiaa Kuopion aluetyöterveyslaitoksen yhteyteen

perustettavan Työterveyshuollon keskusyksikön kautta. Yksikkö on nyt ollut voimassa vajaan vuoden elikkä tämän vuoden alusta. Käsittelyssä oleva hallituksen esitys HE 144/1999 vp kohdistuu vain yksikön voimaantulosäännöksen muuttamiseen eikä itse asiassa näihin ongelmiin. Asista antamassaan mietinnössä sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole siis muilta osin puuttanut yksikön toimintaan. On kuitenkin syytä tässä yhteydessä nimenomaan korostaa niitä seikkoja, joita yksikön toimintaan muuten liittyy.

Näyttää siltä, että näille maatalousyrittäjille työterveyshuollon käytännön soveltaminen ei ole sujunut siinä mitassa kuin kyseessä olevan järjestelmän luomisen yhteydessä ajateltiin. Tästä johtuen yksikön hallinnolliset menot eivät tule kateuiksi. Tarvitaan nyt käsittelyssä oleva muutos. Voidaan myös kysyä, toimiiko yksikkö täysitehoisesti, kun sen toiminnalle asetetut tavoitteet eivät näytä toteutuvan. Yhtä hyvin voitaisiin kysyä, mitkä ovat syyt siihen, ettei maatalousyrittäjien tarpeellinen työterveyshuolto ole järjestyksessä. Vastauksia on haettava niin maatalousyrittäjien itsensä piiristä kuin myös kuntien mahdollisuuksista järjestää näitä palveluja.

Puuttumatta enempiä näihin kysymyksiin haluan lopuksi todeta, että maatalousyrittäjät ja heidän palveluksessaan olevat ovat työterveyshuollon kannalta sellaisissa tehtävissä, joissa terveyden menettämisen riskit ovat mitä ilmeisimmät ja ne ovat varsin suuret. Ongelmat eivät ole tässä yksikössä vaan pikemminkin aivan muualla. Nyt tehtävä ratkaisu ulottuu vaikutuksiltaan vuoteen 2005 ja turvaa osaltaan sen jatkumisen. Jotta toiminta voi muodostua tarkoitustaan vastaavaksi, tulee tämän ratkaisun lisäksi selvittää todelliset syyt, miksi maatalousyrittäjien työterveyshuolto ei toimi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 19.40.

Täysistunto lopetetaan kello 19.34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
